

Ukrajínští uprchlíci v Česku

**Průzkum mezi registrovanými k prodloužení
dočasné ochrany**

březen–květen 2023

/ Datum odevzdání
4. 7. 2023

// Autoři
PAQ Research
Kateřina Šafářová, Martina Kavanová,
Lucie Marková, Michal Kunc

Obsah

/	O projektu	2
/	Shrnutí výsledků	3
/	/1/ Sociodemografický přehled	4
	Popis populace uprchlíků	4
	Popis vzorku respondentů	6
/	/2/ Pracovní aktivita a studium	8
/	/3/ Bydlení	13
/	/4/ Znalost češtiny	17
/	/5/ Využívání služeb	18
/	/6/ Plány návratu na Ukrajinu	21

O projektu

Cíle a obsah výzkumu

Uprchlíci z Ukrajiny, kteří v roce 2022 získali v České republice dočasnou ochranu, měli možnost se online registrovat k prodloužení dočasné ochrany (DO) mezi **30. 1. 2023** a **31. 3. 2023**.

Ti, kteří se zaregistrovali k prodloužení dočasné ochrany, měli možnost účastnit se současně dobrovolného anonymního dotazníkového šetření. Tato zpráva shrnuje výsledky z tohoto šetření. Pokrývá pracovní aktivitu uprchlíků, jejich jazykové znalosti, situaci s bydlením, využívání služeb usnadňujících integraci a jejich plány ohledně návratu na Ukrajinu. Výjimkou je první kapitola „Sociodemografický přehled“, jejíž první část popisuje populaci registrovaných k prodloužení dočasné ochrany na základě celkových dat Ministerstva vnitra ČR.

Zpráva popisuje situaci osob ve věku 15 a více let, které v Česku získaly dočasnou ochranu od února do prosince 2022 a požádaly v roce 2023 o její prodloužení. Pod pojmem „uprchlíci“ v této zprávě rozumíme právě tuto skupinu lidí.

Realizátoři a partneři

Zadavatelem výzkumu je Ministerstvo vnitra ČR. Výzkum realizoval **PAQ Research, z. ú.** (design dotazníku, zpracování dat a tvorba této zprávy). Tvorbu elektronického dotazníku a sběr dat zajišťoval externí dodavatel. Výzkum je financovaný UNICEF ČR.

Metodika

Výzkum probíhal formou online dotazníku, který byl zcela anonymizovaný a nebylo možné jej propojit s registrací k prodloužení DO. Dotazník bylo možné vyplnit od března do května 2023.

Výzkumu se zúčastnilo celkem **8385 osob**. Vyplnění všech jednotlivých otázek však bylo dobrovolné, a proto se velikosti vzorku u jednotlivých témat mírně liší.

Výstupy vychází ze vzorku, který je reprezentativní pro populaci osob s DO 15+ získanou v roce 2022, které se zaregistrovaly k prodloužení DO v roce 2023, **a to z hlediska kraje, pohlaví, věku a kombinace věku a pohlaví na úrovni regionů (NUTS2)**. Reprezentativita je zajištěna dovážením dat, aby struktura výběrového souboru odpovídala celkovým četnostem těchto ukazatelů v cílové populaci dle statistik Ministerstva vnitra ČR (s rozdílem max. 1 procentního bodu). Výsledky však mohou vzhledem k dobrovolnosti účasti ve výzkumu nadreprezentovat vzdělanou populaci. Nereprezentují situaci dětí mladších 15 let a lidí, kteří do Česka přicestovali v roce 2023.

Statistická odchylka u výsledků pro celý vzorek výzkumu (N = 8385) se pohybuje mezi $\pm 0,6$ p. b. u výroků s malou četností a ± 1 p. b. u výroků s vyšší četností. Statistická chyba u reportování z podskupin respondentů (N = 300–2000) se pohybuje většinou mezi $\pm 1,4$ p. b. a $\pm 5,1$ p. b. Součet výroků v grafech nemusí vždy odpovídat 100 % z důvodu zaokrouhlení četností jednotlivých výroků na jednotky procent.

Shrnutí výsledků

Pracovní status a studium

Z ekonomicky aktivní populace uprchlíků (mimo studenty, důchodce a rodiče v domácnosti) pracuje v Česku celkem 71 % lidí. Další 3 % pracují pouze dálkově v zahraničí a zbývající čtvrtina je nezaměstnaná. Drtivá většina nezaměstnaných si buď práci aktivně hledá (79 %), nebo nehledá, ale nabídky by zvážili (14 %). O práci stojí také většina matek v domácnosti. Současně téměř polovina pracujících má zájem si najít jinou práci.

Pokud jde o všechny uprchlíky starší 15 let, 55 % z nich pracuje, 19 % je nezaměstnaných, 12 % je na rodičovské nebo v domácnosti, 8 % jsou studenti a 6 % důchodci.

Bydlení

V době sběru dat (březen–květen 2023) bydlelo 41 % uprchlíků v nájmech či podnájmech, 28 % v ubytovacích zařízeních, 17 % v samostatném bytovém bydlení poskytnutém zdarma či za příspěvek místními domácnostmi a 11 % ve společném bydlení se solidárními domácnostmi. Popsaná situace vypovídá o stavu v době sběru dat a nereflktuje případné dopady změn v podpoře bydlení zavedených od 1. 7. 2023 v důsledku přijetí Lex Ukrajina V.

39 % uprchlíků bydlí stále ve stejném bydlení, v jakém byli, když poprvé přijeli. Pouze 20 % se stěhovalo již více než jednou.

Znalost češtiny

Téměř polovina uprchlíků se domluví česky v běžných situacích, čtvrtina naopak neumí nic nebo zná jen pár slov. Výrazně lépe umí česky lidé, kteří v Česku pracují nebo studují.

Využívání služeb

Nějaké služby zdarma na podporu integrace využila polovina uprchlíků, nejčastěji šlo o bezplatné kurzy češtiny (20 %). Pomoc při hledání práce, lékaře nebo s administrativou využily jednotky procent lidí. Lékaře zatím v Česku navštívily dvě třetiny lidí; pouze 9 % uprchlíků tvrdí, že lékaře nenavštívili, ač potřebovali.

Informace o dočasné ochraně získávali uprchlíci především na oficiálních stránkách úřadů a na sociálních sítích. Oproti tomu od neziskových organizací a KACPU (Krajská asistenční centra pomoci Ukrajině) získalo informace jen 11–12 % lidí. O pomoc si uprchlíci nejčastěji říkají samotným úřadům (19 %) a také svým zaměstnavatelům (18 %).

Plán návratu na Ukrajinu

Uprchlíci chtějí častěji zůstat v ČR nebo jinde v zahraničí (43 %) než se vrátit zpět na Ukrajinu (34 %), ač většina z nich není pevně rozhodnutá a dalších 23 % se nekloní ani na jednu stranu.

/1/ Sociodemografický přehled

Popis populace uprchlíků

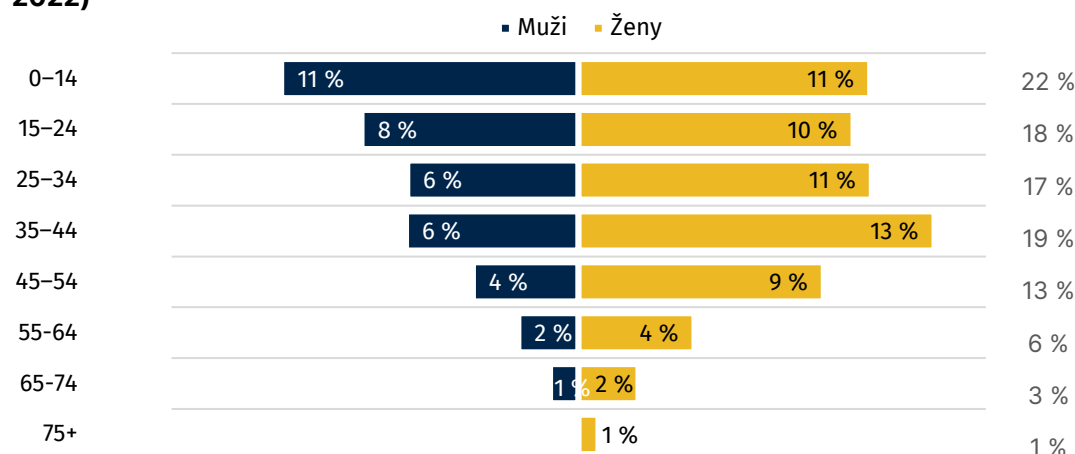
Struktura populace z hlediska věku a pohlaví

Na základě dat o všech registrovaných k prodloužení DO zobrazujeme strukturu populace z hlediska věku a pohlaví a místa současného pobytu. Celkově tato skupina čítá 297 tisíc osob.

Osoby starší 15 let (popsané v této zprávě) tvoří celkem 78 % celkové populace uprchlíků, 22 % jsou děti do 14 let (*Graf 1.1*). Většina uprchlíků jsou ženy – 61 %, zvláště ve věkové kategorii od 25 do 65 let je znát velmi silná převaha žen.

Graf 1.1

/ Osoby, které se přihlásily k prodloužení dočasné ochraně k 31. 3. 2023 (příjezd v r. 2022)

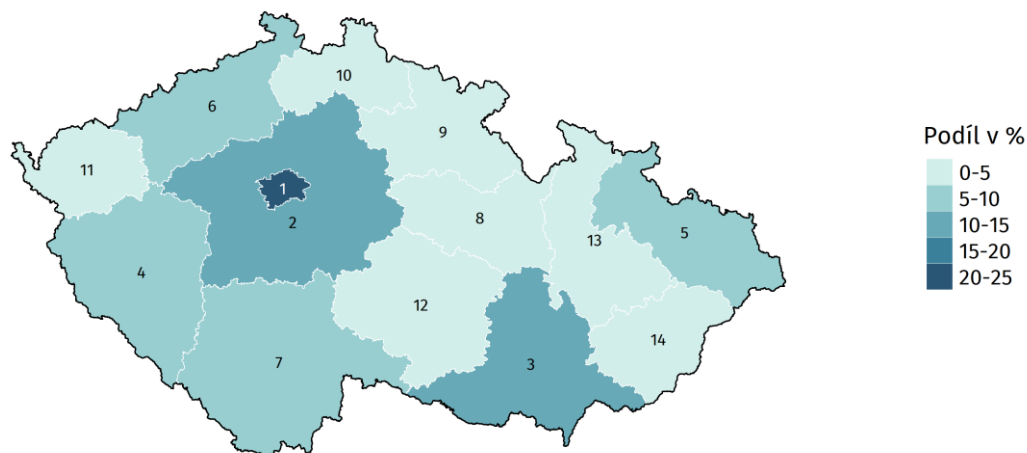
Poznámka: N = 297 260. Zdroj dat: Ministerstvo vnitra ČR, databáze osob s DO

Kde v ČR uprchlíci bydlí?

Nejvíce uprchlíků, čtvrtina z nich, bydlí v Praze; nejméně je jich registrovaných v Olomouckém a Zlínském kraji (Graf 1.3).

Graf 1.2

/ Současné místo pobytu uprchlíků

1 – Praha, 2 – Středočeský kraj, 3 – Jihomoravský kraj, 4 – Plzeňský kraj, 5 – Moravskoslezský kraj, 6 – Ústecký kraj, 7 – Jihočeský kraj, 8 – Pardubický kraj, 9 – Královéhradecký kraj, 10 – Liberecký kraj, 11 – Karlovarský kraj, 12 – Kraj Vysočina, 13 – Olomoucký kraj, 14 – Zlínský

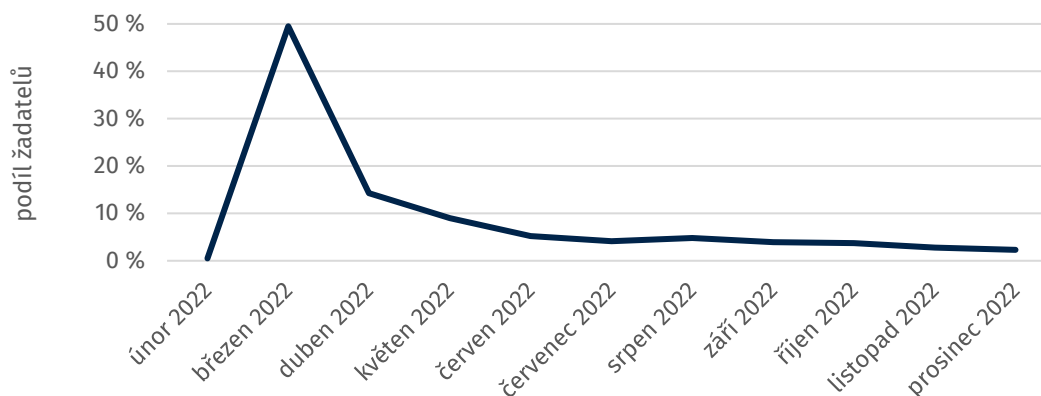
Poznámka: N = 297 260. Procenta z celkového počtu uprchlíků. Zdroj dat: Ministerstvo vnitra ČR, databáze osob s DO

Kdy poprvé žádali o dočasnou ochranu?

Polovina uprchlíků o dočasnou ochranu žádala v březnu 2022, tedy těsně po začátku ruské agrese (Graf 1.3).

Graf 1.3.

/ Měsíc zažádání o dočasnou ochranu

Poznámka: N = 297 260. Zdroj dat: Ministerstvo vnitra ČR, databáze osob s DO

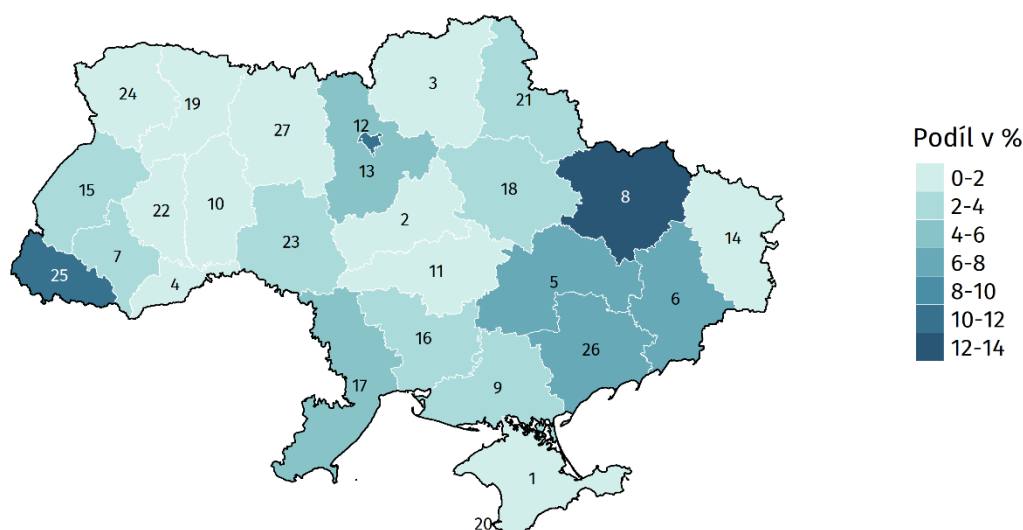
Popis vzorku respondentů

Na získaném vzorku 8385 uprchlíků ve věku 15+ zobrazujeme, kdy podle svých slov přicestovali do ČR, z jaké oblasti na Ukrajině přicházejí a jejich vzdělání. Vzorek je vážen podle dat o držitelích DO poskytnutých MV ČR (viz metodika v kapitole O projektu).

Odkud uprchlíci do Česka přišli

99,5 % osob s dočasnou ochranu, kteří žádali o její prodloužení v roce 2023, jsou podle dotazníku státní příslušností Ukrajinci. Jen zlomek žadatelů jsou Rusové či další státní příslušnosti. V součtu více než třetina uprchlíků přišla do ČR z Charkovské oblasti, Kyjeva a Zakarpatské oblasti, která sousedí se Slovenskem.

Graf 1.5
/ Oblast dřívějšího pobytu na Ukrajině

1 – Autonomní republika Krym, 2 – Čerkaská oblast, 3 – Černihivská oblast, 4 – Černovická oblast, 5 – Dněpropetrovská oblast, 6 – Doněcká oblast, 7 – Ivanofrankivská oblast, 8 – Charkovská oblast, 9 – Chersonská oblast, 10 – Chmelnycká oblast, 11 – Kirovohradská oblast, 12 – Kyjev, 13 – Kyjevská oblast, 14 – Luhanská oblast, 15 – Lvovská oblast, 16 – Mykolajivská oblast, 17 – Oděská oblast, 18 – Poltavská oblast, 19 – Rovenská oblast, 20 – Sevastopol, 21 – Sumská oblast, 22 – Ternopilská oblast, 23 – Vinnycká oblast, 24 – Volyňská oblast, 25 – Zakarpatská oblast, 26 – Záporožská oblast, 27 – Žytomyrská oblast

Poznámka: N = 8354, Lidé, kteří před příchodem do ČR pobývali na Ukrajině. Podíl z celkového počtu uprchlíků. Znění otázky: „Ve kterém regionu Ukrajiny jste dlouhodobě bydlel/a před příchodem do ČR?“

Vzdělání uprchlíků

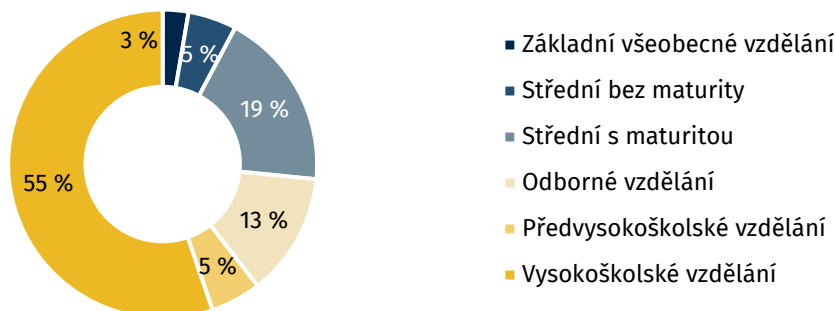
Graf 1.6 zobrazuje nejvyšší dosažené vzdělání uprchlíků, omezené na respondenty starší 18 let. **Více než polovina těchto osob má vysokoškolské vzdělání.** Příchozí ženy jsou vzdělanější než muži – 58 % žen a 48 % mužů má dokončené vysokoškolské vzdělání. To reflektuje obecně výrazně vyšší terciární vzdělání u žen na Ukrajině oproti mužům (zdroj: [Eurostat](#)). Graf 1.5 zobrazuje také předvysokoškolské vzdělání, tento na Ukrajině existující

stupeň vzdělání v ČR neexistuje, nejbližší mu je vyšší odborné vzdělání. Kategorie *odborné vzdělání* hrubě odpovídá českému střednímu vzdělání.

Vzhledem k pravděpodobnému samovýběru respondentů ve výzkumu mohou být tyto výsledky vychýlené směrem k vyššímu vzdělání, než má celková populace. [Statistiky MPSV](#) o příjemcích humanitární dávky z května 2022 hovoří o 35 % uprchlících s vysokoškolským vzděláním.

Graf 1.6

/ Nejvyšší dosažené vzdělání uprchlíků ve věku 18 a více let

Poznámka: N = 8238 uprchlíků 18+ let

Tabulka 1.1 zobrazuje měsíc příjezdu do ČR, podle odpovědí respondentů ve výzkumu. Část lidí (8 %) pobývala v ČR již před únorem 2022 na krátkodobé (zpravidla pracovní) vízum a následně žádali o dočasnou ochranu.

Tabulka 1.1

/ Měsíc příjezdu do ČR – podle uprchlíků

Před únorem 2022	8 %
únor 2022	11 %
březen 2022	45 %
duben 2022	10 %
květen 2022	6 %
červen 2022	4 %
červenec 2022	4 %
srpen 2022	4 %
září 2022	3 %
říjen 2022	3 %
listopad 2022	2 %
prosinec 2022	1 %
Celkem	100 %

N = 8155; znění otázky: „Kdy jste přijel/a do Česka? Myslíme příjezd v rámci současného pobytu, při kterém jste dostal(a) dočasnou ochranu v ČR.“

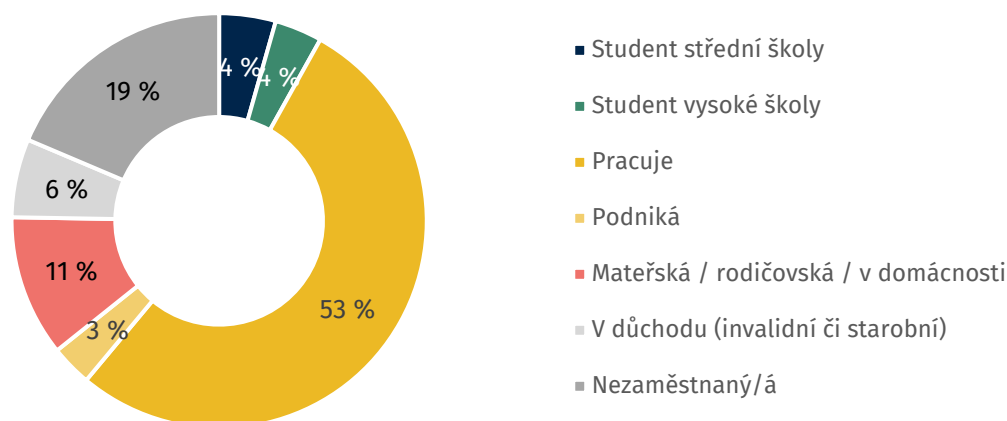
/2/ Pracovní aktivita a studium

Ze všech ukrajinských uprchlíků ve věku od 15 let registrovaných k prodloužení DO v ČR pracuje či podniká 55 %. Téměř pětina je momentálně nezaměstnaná a 12 % tvoří rodiče (ženy) na mateřské/rodičovské dovolené nebo v domácnosti (Graf 2.1). Zbylá část uprchlíků jsou studenti (8 %) a důchodci (6 %). Uprchlíci v dotazníku vybírali, který z pracovních statusů nejlépe odpovídá jejich situaci. Reálně bude u některých z nich docházet k překryvům (práce a studium, podnikání a rodičovská dovolená apod.)

Pracovní aktivitu i nezaměstnanost analyzujeme detailněji v kapitole Pracovní aktivita v rámci ekonomicky aktivní populace.

Graf 2.1

/ Deklarovaný pracovní status uprchlíků ve věku 15+

Poznámka: N = 7966 uprchlíků 15+

Mladí lidé 15–26 let

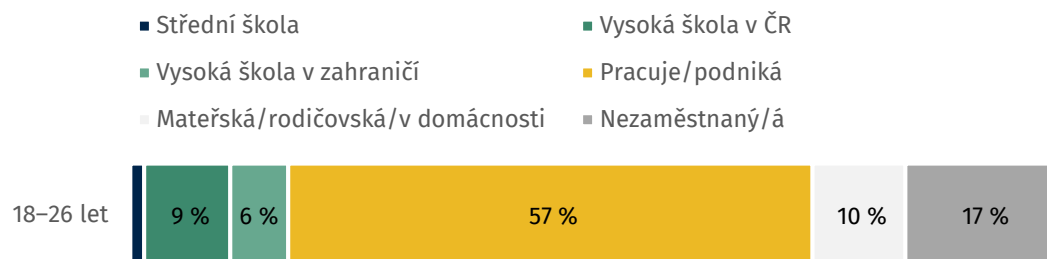
Z mladistvých ve věku 15–17 let studuje podle svých slov 55 % na střední škole v Česku. Dalších 28 % se vzdělává dálkově na střední škole na Ukrajině (Graf 2.2). Současně 16 % mladistvých studuje spolu s českou střední školou i ukrajinskou školu online (jde tedy téměř o třetinu studentů českých škol).

Mezi uprchlíky ve věku 15–17 let je 7 % těch, kteří uvedli, že nejlépe jejich situaci odpovídá práce, 11 % je na mateřské, rodičovské či v domácnosti.

Mladí lidé ve věku 18-26 let nejčastěji pracují nebo podnikají (57 %). Na 17 % jich studuje – 9 % na české vysoké škole (menší část z nich v kombinaci s dalším dálkovým studiem), 6 % online na vysoké škole na Ukrajině nebo jinde v zahraničí a 2 % stále studují na střední škole. Nezaměstnaných je v kategorii 18-26 let 17 %.

Graf 2.2**/ Mladí uprchlíci 15–26 let – status a místo studia**

Poznámka: N = 385

Poznámka: N = 1925

Je nutno podotknout, že zde deklarovaná účast v českém vzdělávání ve skupině mladistvých neodpovídá oficiálním počtům studentů evidovaných na českých středních školách. Podle ministerstva školství studuje na českých středních školách 4 513 osob s dočasnou ochranou (30. 4. 2023). Při 17 558 osobách ve věku 15–17 let s udělenou DO ke 30. 4. 2023¹ by účast v českém vzdělávání odpovídala 26 %. Tento rozdíl může být dán kombinací více faktorů: i) část osob s DO reálně nepobývá na území ČR (a je tedy skutečně vyšší než 26 %); ii) ve vzorku jsou pouze lidé, kteří do ČR přijeli v roce 2022, a měli tedy více času začít studovat; iii) vzhledem k samovýběru vzorku lze očekávat aktivnější respondenty, motivovanější ke studiu v ČR.

Výsledky tohoto výzkumu jsou podpořeny daty z červnového šetření ze série Hlas Ukrajinců PAQ Research a CVVM, podle nichž na českých školách studuje 53 % mladistvých ve věku 15–17 let.

¹ Výpočet z poskytnutých dat MV o udělené dočasné ochraně na úrovni jednotlivců

Pracovní aktivita v rámci ekonomicky aktivní populace

Ekonomicky aktivní populace:

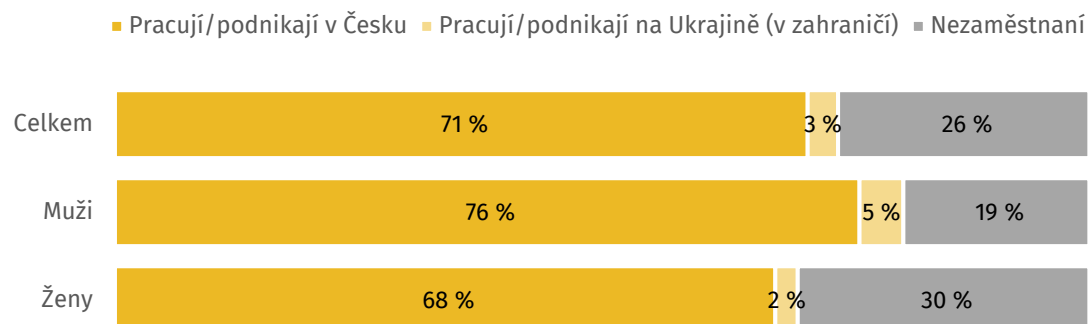
- * pracující, podnikající
- * nezaměstnaní

V následující sekci mezi ekonomicky aktivní zařazujeme ty uprchlíky, kteří se reálně mohou zapojit do pracovního trhu a nebrání jim v tom žádné objektivní důvody (studium, starost o dítě apod.). Nejsou zde zahrnuti pracující studenti nebo pracující osoby na rodičovské/mateřské (vzhledem k designu dotazníku). Termín ekonomicky aktivní populace využívají i subjekty, jako je český statistický úřad, v některých případech se zahrnují i lidé ve věku 15–17 let. Podobnou metodikou využívá i výzkum **Hlas Ukrajinců**.

71 % ekonomicky aktivních uprchlíků pracuje nebo podniká v Česku (68 % v ČR pracuje a 3 % podnikají). Další 3 % pracují (2 %) nebo podnikají (1 %) dálkově na Ukrajině nebo v jiné zemi. V rámci skupiny, která pracuje v Česku, má část (3 %) také pracovní aktivitu na Ukrajině nebo jinde v zahraničí. Distančně častěji pracují vysokoškolsky vzdělaní lidé. Čtvrtina (26 %) ekonomicky aktivní populace byla v době sběru dat (březen–květen 2023) nezaměstnaná (Graf 2.3).

Graf 2.3

/ Pracovní aktivita mezi ekonomicky aktivními a kombinace s prací na Ukrajině

Poznámka: N = 5867, pouze ekonomicky aktivní populace

Pracovní aktivita v Česku výrazněji souvisí s těmito faktory:

- **Doba příjezdu.** Čím déle jsou uprchlíci v Česku, tím častěji zde aktuálně pracují (či podnikají). Mezi Ukrajinci, kteří se v Česku zdržovali² již před únorem 2022, pracuje v Česku 89 %. Ve skupině uprchlíků, kteří dorazili mezi únorem a květnem 2022, pracuje 70 %. Z těch, kdo přijeli v červnu 2022 a později, oproti tomu pracuje 60 %.
- **Pohlaví.** Muži častěji pracují (76 % pracujících mužů oproti 67 % pracujících žen), a to i po vyřazení žen, které jsou oficiálně na mateřské a rodičovské dovolené.
- **Znalost češtiny.** Zde je souvislost silná: lidé, kteří dokáží česky plyně konverzovat a psát, pracují v 86 %; domluví se v běžných situacích a rozumí textu – 77 %; dají dohromady pár vět a jednodušším rozumí – 67 %; umí některá slova a fráze – 58 %. Lidé, kteří neumí česky nic, pracují v Česku jen ve 37 % případů.

² na základě krátkodobého víza nebo v rámci bezvízového styku

- **Předchozí pobyt v ČR.** Častěji pracují lidé, kteří už někdy v minulosti pobývali v ČR, déle než tři měsíce (80 %), oproti ostatním (68 %). Dřívější pobyt v ČR pravděpodobně uprchlíkům pomohl s jazykem a kontakty, což jim dává lepší šance na trhu práce.
- **Typ bydlení.** Nejčastěji v Česku pracují lidé, kteří si našli nájemní bydlení (74 %), zde jde pravděpodobně spíše o vliv pracovních příjmů na možnost platit nájem. Lidé ubytovaní tzv. solidárními domácnostmi ve společné domácnosti mají práci v 52 % případů, u samostatně poskytnutých bytů je to 66 %. Uprchlíci v hotelech a ubytovnách pracují v ČR v 72 % případů.
- **Plán návratu na Ukrajinu.** Mezi pracujícími je 59 % těch, kteří chtějí zůstat v ČR nebo jinde v zahraničí a 41 % těch, kteří se spíš chtějí vrátit do vlasti. Zde může být souvislost oboustranná – lidé, kterým se podařilo se pracovním uplatnit, se méně často chtějí vrátet na Ukrajinu a současně ti, kteří plánují zůstat v ČR, si zde pravděpodobněji hledali práci.

Naopak jsme nenašli souvislost mezi pracovní aktivitou a vzděláním.

Tyto statistiky rámcově odpovídají datům z červnového šetření PAQ Research a CVVM v rámci výzkumné série Hlas Ukrajinců, kde 65 % ekonomicky aktivní populace uvedlo, že má v ČR práci, 7 % pracuje dálkově na Ukrajině a 28 % je nezaměstnaných. Nižší pracovní aktivita v tomto výzkumu může být částečně dána i tím, že ze vzorku Hlasu Ukrajinců jsou vyloučeny osoby, které se v Česku podle svých slov zdržovaly již před únorem 2022 (a měly tedy díky vazbám na Česko výhodu například v nalezení práce), takových je v tomto aktuálním výzkumu 8 %.

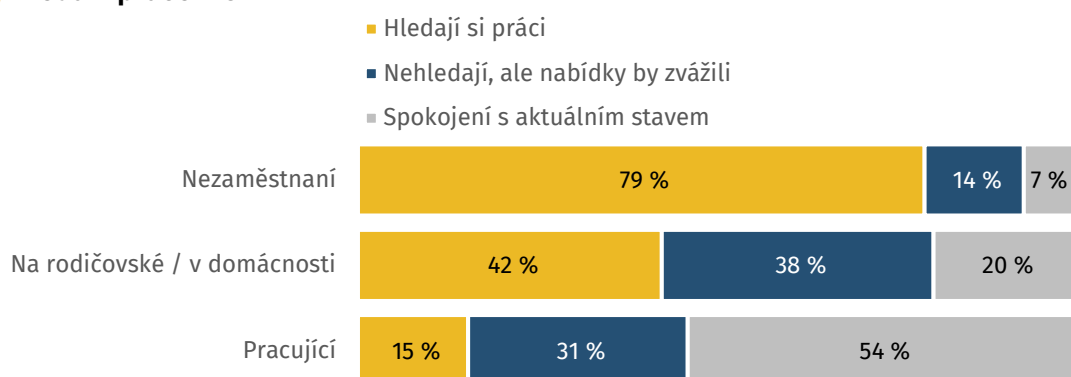
Hledání práce v ČR

Zjišťovali jsme, jestli se uprchlíci snaží o nalezení zaměstnání, a to konkrétně mezi osobami na mateřské, rodičovské a v domácnosti a nezaměstnanými, ale i pracujícími, kteří si mohou hledat jinou, lepší práci (Graf 2.4).

Z nezaměstnaných lidí si aktuálně 79 % hledá práci, 14 % by nabídky zvážilo a 7 % práci nehledá vůbec. Mezi lidmi (ženami) na mateřské / rodičovské / v domácnosti si hledá práci 42 % a 38 % si práci nehledá, ale případné nabídky by zvážili. Relativně vysoký podíl osob hledajících práci v této skupině souvisí s tím, že je na pracovním trhu těžké najít práci, kterou lze dobře skloubit s péčí o děti. Pracující a podnikající většinou aktivně jinou práci nehledají, 54 % je spokojeno s tou současnou, ale 30 % by případné nabídky zvážilo.

Graf 2.4

/ Hledání práce v ČR

Poznámka: N = 6827; pouze pracující, podnikající, nezaměstnaní, na mateřské/rodičovské/v domácnosti. Znění otázky: "Hledáte si v Česku práci? Hledáte si v Česku práci?"

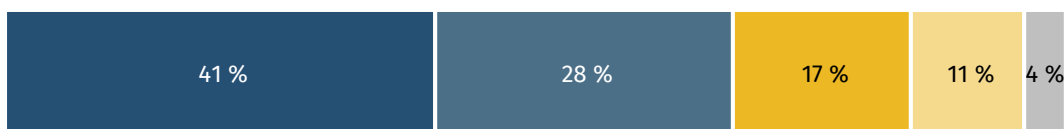
/3/ Bydlení

41 % uprchlíků 15+ bydlelo ke květnu 2023 v nájmech či podnájmech (Graf 3.1). 28 % bydlí v ubytovacím zařízení (převážně ubytovnách, ale také hotelech) a stejná část (28 %) bydlí zdarma nebo za příspěvek u českých nebo ukrajinských solidárních domácností.

Graf 3.1

/ Kde v současné době bydlíte?

- Nájem
- Ubytovací zařízení (hotel, ubytovna)
- Bytové bydlení poskytnuté zdarma - samostatné
- Bytové bydlení poskytnuté zdarma - společně
- Jiné

Poznámka: N = 8009. Znění otázek: Kde v současné době bydlíte?, Jak máte bydlení v bytě/domě zajištěno?

Tabulka 3.1 zobrazuje, kde bydlí jednotlivé skupiny uprchlíků podle věku, doby příjezdu do ČR, lokace a toho, zda měli v Česku před příjezdem nějakou rodinu nebo známé. *Tabulka 3.2* poskytuje detailnější pohled na různé typy bydlení.

Můžeme však očekávat, že se situace s bydlením od května 2022, kdy byl ukončen sběr dat, vzhledem ke změnám podle Lex Ukrajina V, účinným od 1. 7. 2023, bude dále měnit.

Vzhledem k omezení vzorku v tomto výzkumu na osoby ve věku 15+ mohou tyto výsledky podhodnocovat podíl lidí v bydlení poskytnutém solidárními domácnostmi (zde jsou totiž častěji ubytované rodiny s dětmi³) a naopak nadhodnocovat podíl lidí v ubytovacích zařízeních (kde naopak bydlí častěji než jinde jednotlivci).

³ Zdroj: Hlas Ukrajinců, PAQ Research

Tabulka 3.1
/ **Typ bydlení a souvislost s dalšími faktory**

Typ ubytování	Věk					Kdy přijeli do ČR			Lokace		Měli před válkou nějaké kontakty v ČR	
	celkem	15–17	18–35	36–55	55+	před 2/2022	2–5/2022	6–12/2022	mimo Prahu	Praha	ano	ne
Nájem	41 %	35 %	44 %	41 %	23 %	47 %	41 %	35 %	35 %	56 %	43 %	37 %
Ubytovací zařízení	28 %	25 %	31 %	27 %	22 %	34 %	24 %	40 %	33 %	15 %	23 %	37 %
Solidární domácnost – samostatné	17 %	23 %	14 %	19 %	22 %	10 %	19 %	14 %	18 %	13 %	17 %	16 %
Solidární domácnost – společné	11 %	13 %	8 %	9 %	30 %	6 %	12 %	8 %	10 %	13 %	14 %	6 %
Jiné	4 %	5 %	4 %	4 %	3 %	3 %	4 %	4 %	4 %	4 %	4 %	5 %
Celkem	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Poznámka: N = 7929

Tabulka 3.2
/ **Typ bydlení – podrobněji**

Nájem či podnájem	41 %
Ubytovna	21 %
Hotel, penzion apod.	7 %
Ubytování poskytnuté zdarma Čechy (příp. jim přispíváme) – bydlíme samostatně	14 %
Ubytování poskytnuté zdarma Čechy (příp. jim přispíváme) – bydlíme společně s nimi	5 %
Ubytování poskytnuté zdarma příbuznými/známými z Ukrajiny (příp. jim přispíváme) - bydlíme samostatně	3 %
Ubytování poskytnuté zdarma příbuznými/známými z Ukrajiny (příp. jim přispíváme) - bydlíme společně s nimi	6 %
Nouzové ubytování (provizorní nocleh ve veřejných budovách, kempech apod.)	<1 %
Jiné	4 %

Poznámka: N = 7929

I údaje o bydlení zde rámcově odpovídají datům z červnového šetření PAQ Research a CVVM v rámci výzkumné série Hlas Ukrajinců. Ty ukazují, že 48 % uprchlíků bydlí v nájmu, 19 % v hotelech a ubytovnách, 24 % v samostatných bytech poskytnutých solidárními domácnostmi a 7 % ve společném bydlení se solidárními domácnostmi. Tato data se liší tím, že zohledňují celou populaci, a ne pouze uprchlíky starší 15 let.

Stěhování v rámci ČR

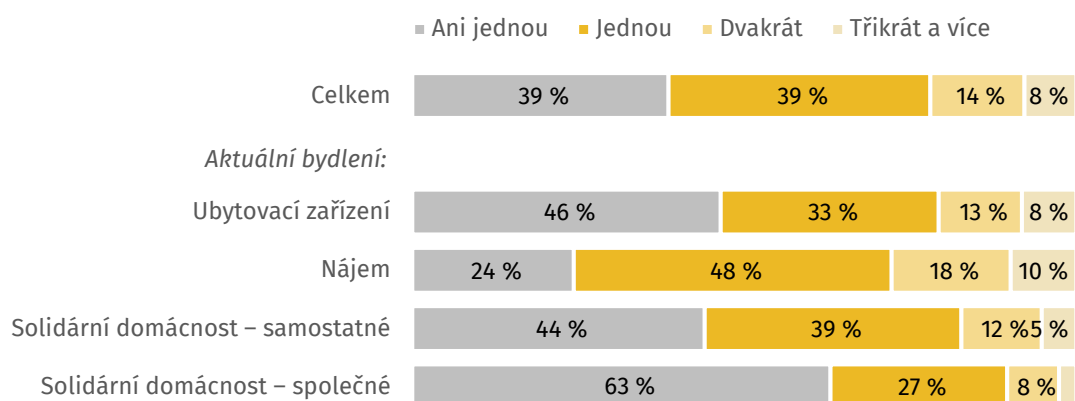
Pouze 20 % uprchlíků se za dobu svého pobytu v ČR stěhovalo v rámci Česka víckrát než jednou. Oproti tomu **39 % uprchlíků zůstává v prvním ubytování, které získali po příchodu do ČR** (Graf 3.2). Čím déle jsou uprchlíci v ČR, tím vícekrát se zatím stěhovali – čtvrtina z přichozích v únoru a březnu 2022 se již stěhovala více než jednou.

Lidé, kteří aktuálně bydlí v nájmu či podnájmu, se častěji než ostatní stěhovali více než jednou. Toto jsou často právě lidé, kteří v Česku pobývají již více než rok. Naopak uprchlíci, kteří žijí ve společném bydlení s hostující „solidární domácností“, v dané domácnosti v 63 % případů setrvávají už od svého prvního příjezdu. To lze vysvětlit tím, že Češi (a Ukrajinci) nabízeli ubytování ve svých bytech a domech na začátku krize, ale nyní už je tento typ ubytování vzácný.

Ve svém prvním ubytování zůstává 44 % uprchlíků v ubytovnách. Z hlediska pracovního statusu se nejméně stěhují důchodci, 60 % z nich je v původním ubytování, často právě ve sdílených solidárních domácnostech. Častěji také ve svém původním ubytování zůstali ti, kteří neznají dobře jazyk a nepodařilo se jim zatím přesunout do nájemního bydlení.

Graf 3.2

/ Kolikrát jste se již od příchodu do Česka stěhoval/a?

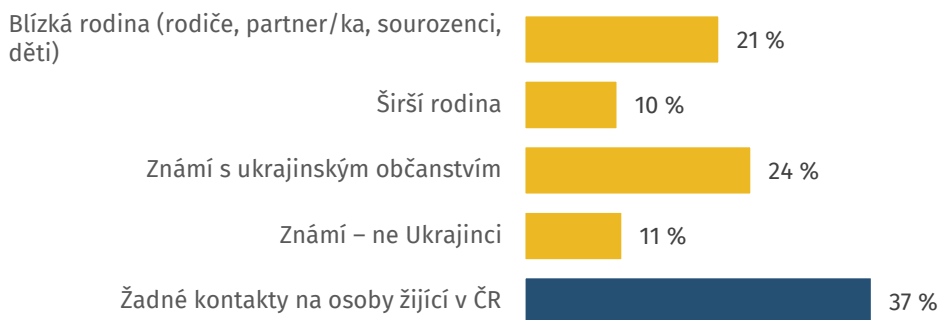
Poznámka: N = 8239

Předchozí kontakty v Česku

Na 63 % Ukrajinců mělo před příchodem do Česka nějaké kontakty na osoby žijící v Česku, nejčastěji na ukrajinské známé (24 %) a/nebo na blízkou rodinu (21 %). Lidé s těmito kontakty jsou často ubytováni zdarma u známých Ukrajinců a výrazně častěji se jim také podařilo získat nájemní bydlení.

Graf 1.6

/ Předchozí kontakty na osoby žijící v Česku

Poznámka: N = 8139. Znění otázky: Měl/a jste před příchodem kontakt na osoby žijící v ČR?

/4/ Znalost češtiny

Téměř polovina uprchlíků (47 %) umí podle svých slov česky dostatečně na to, aby se domluvili v běžných situacích a nedělal jim potíže ani psaný text. Čtvrtina naopak umí česky málo, dají dohromady jen pár slov nebo vůbec nic (Graf 4.1).

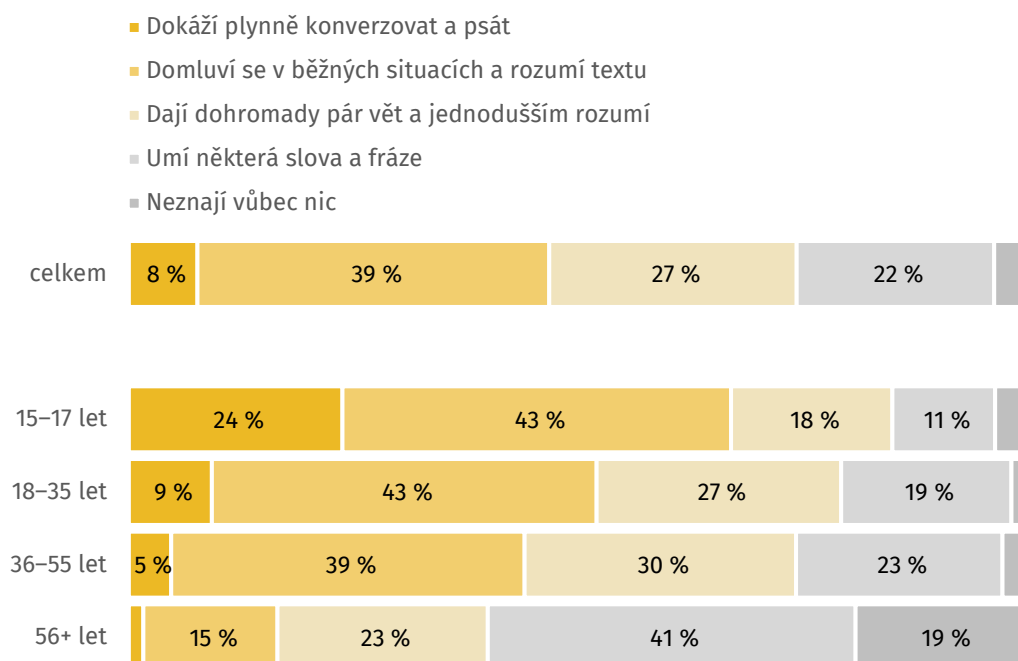
Lépe si v češtině vedou ti, kteří přišli do ČR mezi prvními a měli nejvíce času si jazyk osvojit (buď před únorem 2022, nebo na jaře 2022) – polovina z nich se již domluví v běžných situacích a rozumí psanému textu, oproti 30 % u těch, kdo jsou v Česku méně než rok. Mladší příchozí uprchlíci deklarují nejvyšší znalost češtiny, a to i mezi těmi, kteří jsou v Česku již od února–března 2023.

Výraznou roli hraje také to, zda uprchlíci plánují v ČR zůstat. Domluvit se v běžných situacích umí 64 % z těch, kteří deklarují, že chtějí určitě zůstat, a jen 29 % z těch, kteří se určitě chtějí vrátit na Ukrajinu. Zde je znát souvislost mezi mírou integrace (zachycenou kromě jazykových znalostí mj. i v pracovním uplatnění) a plány návratu.

Plynně konverzovat a psát zvládnou nejčastěji studenti (27 %), nejhůře jsou na tom důchodci (téměř nikdo neumí plynně mluvit), nezaměstnaní a na rodičovské, jen 3 % z nich dokáží plynně konverzovat. Lidé, kteří v Česku pracují, často nemluví plynně – pouze 9 % z nich.

Graf 4.1

/ Subjektivní úroveň znalosti češtiny

Poznámka: N = 8349; Znění otázky: "Jaké jsou vaše jazykové znalosti v českém jazyce?"

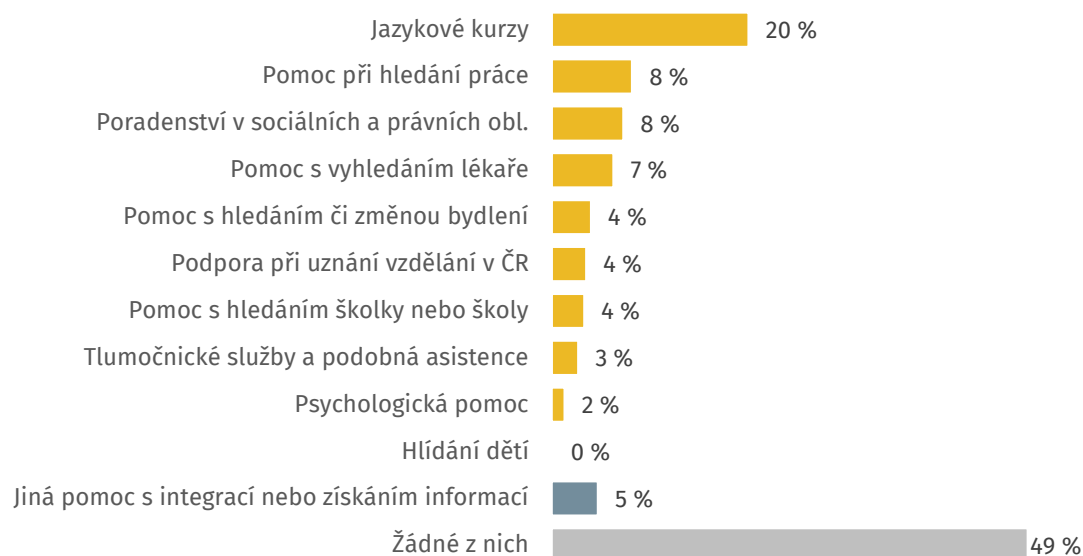
/5/ Využívání služeb

Služby zdarma podporující integraci

Více než polovina uprchlíků již v ČR využila některou z asistenčních služeb poskytovaných zdarma. Nejčastěji využili uprchlíci jazykové kurzy, které se odrážejí v jejich lepších jazykových znalostech – 64 % z Ukrajinců, kteří jazykové kurzy navštěvovali, se domluví v běžných situacích (oproti 42 % z těch, kteří se jich neúčastnili). Jazykové kurzy využívají častěji uprchlíci, kteří plánují v ČR zůstat. Několik procent uprchlíků využilo pomoc s hledáním práce, lékaře nebo s administrativou.

Graf 5.1

/ Využil/a jste v Česku následující služby poskytovaných zdarma na podporu osob s dočasnou ochranou?

Poznámka: N = 8385

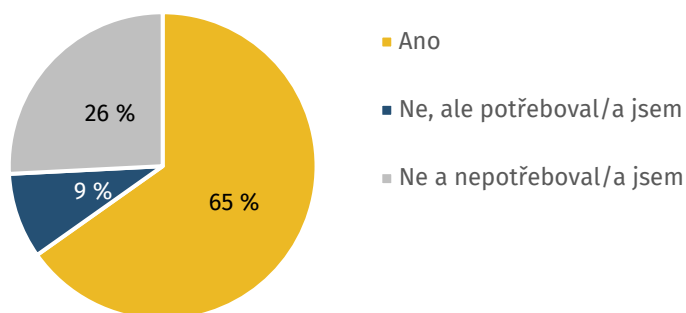
Využití zdravotních služeb

Celkem téměř dvě třetiny Ukrajinců navštívily během svého pobytu v ČR lékaře. Pouze 9 % uprchlíků uvedlo, že u lékaře nebyli, ačkoliv ho potřebovali (Graf 5.2).

Pokud se díváme na rozdíly mezi různými skupinami Ukrajinců pouze v rámci těch, kteří jsou v Česku již od února/března 2022 (a mají tedy stejně dlouhou zkušenost s Českem), nejsou zde žádné statisticky významné rozdíly v míře dosažitelnosti zdravotní péče (např. podle typu bydlení či věku). Malý efekt je znát u znalosti jazyka – 11 % z těch, kdo umí jen pár slov, nebyli u lékaře, ač potřebovali, oproti 8 % z těch, kteří umí česky lépe.

Graf 5.2

/ Byl/a jste od příchodu do ČR u lékaře?

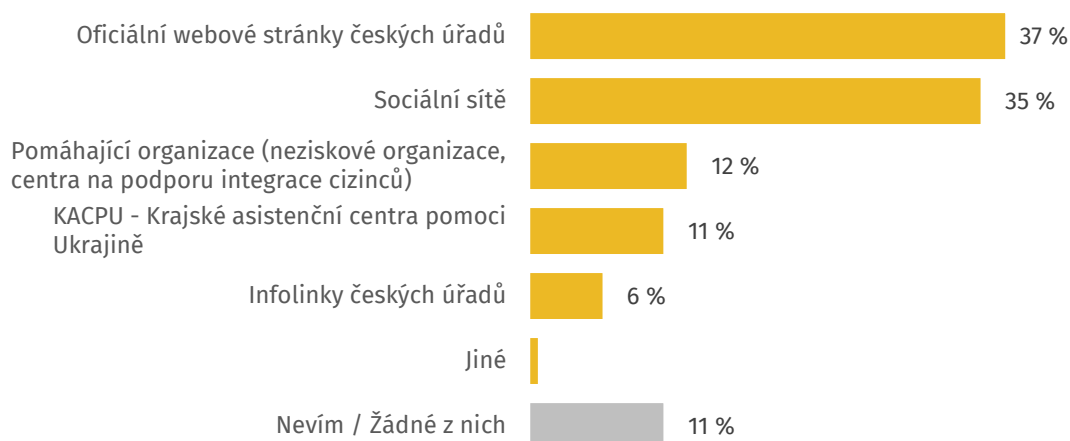
Poznámka: N = 8272

Zdroje informací

Zjišťovali jsme také, odkud čerpají uprchlíci informace o dočasné ochraně. **Nejpopulárnějším zdrojem informací jsou oficiální webové stránky (využívá 37 % uprchlíků) a následně sociální sítě (35 %)** (Graf 5.3). Sociální sítě využívají obdobně mladí lidé i lidé středního věku do 55 let, starší lidé méně. Ze sociálních sítí nejčastěji používají Facebook (60 %), na druhém místě je Telegram (44 %) a na třetím s větším odstupem Instagram (18 %). Lidé se základním vzděláním výrazně méně hledají informace o dočasné ochraně (22 % nevyužívá žádné zdroje) a častěji využívají KACPU (Krajská asistenční centra pomoci Ukrajině) (22 %).

Graf 5.3

/ Jaké zdroje informací o dočasné ochraně využíváte?

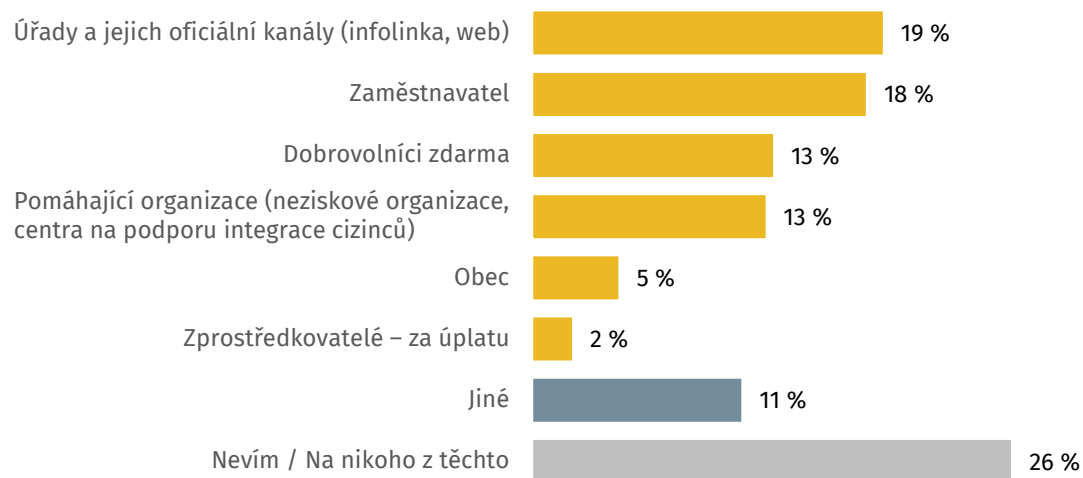
Poznámka: N = 8385

Na koho se uprchlíci obrazejí s žádostí o pomoc

Uprchlíci se nejčastěji obrazejí na úřady, infolinky nebo zaměstnavatele, tyto možnosti zvolila pětina uprchlíků. Čtvrtina uprchlíků nezvolila žádnou možnost z nabídky. Na zaměstnavatele se častěji obrazejí muži (ti jsou také častěji zaměstnaní). Mezi těmi, kdo se na nikoho s žádostí o pomoc neobrazejí, jsou významně častěji lidé, kteří neumí česky (40 % z nich uvedlo možnost Nevím/Na nikoho z těchto subjektů). Dále je mezi nimi častěji také věková skupina 15–17 let a ti, kdo přijeli do ČR až po květnu 2022. Mezi odpověďmi „Jiné“ uváděli uprchlíci nejčastěji známé a rodinu, menšinou také internet.

Graf 5.4

/ Na koho se uprchlíci obrací pro pomoc

Poznámka: N = 8385. Znění otázky: Na koho se zpravidla obracíte, pokud potřebujete s něčím poradit nebo zařídit v ČR?

/6/ Plány návratu na Ukrajinu

Celkem 44 % uprchlíků se kloní k tomu v ČR (nebo jinde v zahraničí) zůstat. Třetina se chce vrátit po ukončení dočasné ochrany trvale na Ukrajinu. Významná část uprchlíků neuvedla postoj ani jedním směrem.

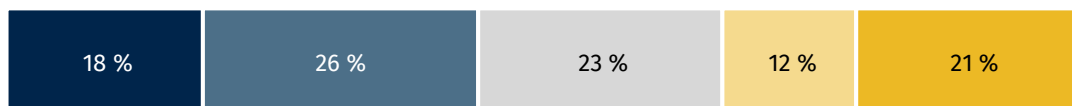
Starší lidé ve věku 56+ let se chtějí častěji vrátit do vlasti, 41 % odpovědělo, že se určitě chtějí vrátit. Větší tendenci k návratu mají také lidé, kteří v ČR nejsou tolik integrovaní – z nezaměstnaných a matek v domácnosti se chce vrátit 53 %, zatímco u lidí, kteří v Česku pracují nebo studují, jen 36 %. Častěji chtějí odjízďet také ti, kteří přijeli až ke konci roku 2022 nebo neznají jazyk.

Rozdíly v tendenci k návratu jsou mezi uprchlíky také podle oblasti na Ukrajině, z níž do ČR přišli – například přibližně dvě třetiny uprchlíků ze Zakarpatské nebo Luhanské oblasti plánují v ČR zůstat, oproti tomu ale jen 45 % z Chersonské oblasti nebo Kyjeva.

Graf 6.1

/ Postoje k návratu na Ukrajinu

- Určitě chtějí zůstat v zahraničí (v Česku nebo v jiné zemi)
- Spíše chtějí zůstat v zahraničí (v Česku nebo i v jiné zemi)
- Neví / nechtějí odpovídat
- Spíše se chtějí vrátit na Ukrajinu
- Určitě se chtějí vrátit na Ukrajinu

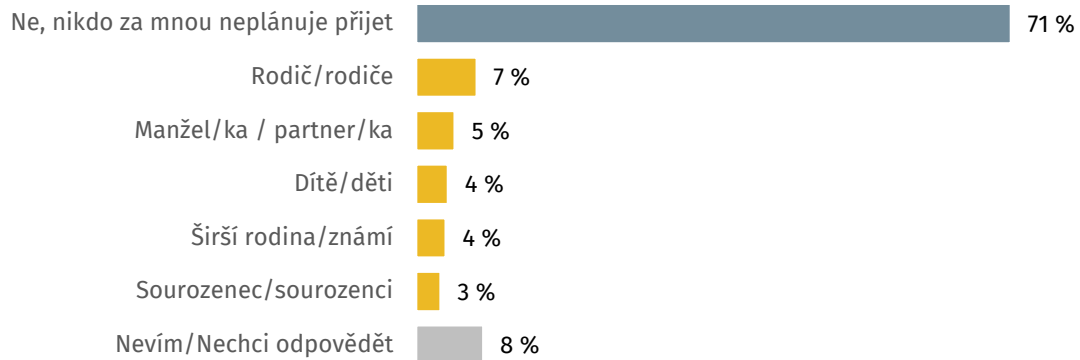

Poznámka: N = 8369, znění otázky: „Chtěl/a byste se po ukončení dočasné ochrany vrátit (trvale) na Ukrajinu?“

Pětina uprchlíků (21 %) uvedla, že za nimi plánují přijet příbuzní nebo známí, kteří v ČR také chtějí žádat o dočasnou ochranu. Nejčastěji se jedná o rodiče nebo partnery. O něco častěji zde čekají na příbuzné lidi, kteří pobývají mimo Prahu (21 %) než v Praze (18 %).

Graf 6.2

/ Plánuje za vámi někdo do Česka přijet?

Poznámka: N = 8385. Znění otázky: „Máte na Ukrajině nebo jinde v zahraničí nějaké příbuzné nebo známé, kteří za vámi plánují přijet a také zde žádat o dočasnou ochranu?“